
**NAUČNE PUBLIKACIJE DRŽAVNOG
UNIVERZITETA U NOVOM PAZARU**

Seriya B: Društvene & humanističke nauke

2020 | Volumen 3 | Broj 1

NAUČNE PUBLIKACIJE DRŽAVNOG UNIVERZITETA U NOVOM PAZARU

Serija B: Društvene & humanističke nauke

Glavni i odgovorni urednik

Prof. dr Milica Vujičić

Uredništvo

Prof. dr Miladin Kostić, Državni univerzitet u Novom Pazaru
Prof. dr Aleksandar Ćirić, Univerzitet u Nišu – Pravni fakultet
Prof. dr Miloš Kovačević, Univerzitet u Kragujevcu – Filološko-umetnički fakultet
Prof. dr Spasenija Ćeranić, Univerzitet u Istočnom Sarajevu – Filozofski fakultet
Prof. dr Vladan Petrov, Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet
Prof. dr Samir Arnautović, Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet
Prof. dr Bojan Krstić, Univerzitet u Nišu – Ekonomski fakultet
Prof. dr Lela Ristić, Univerzitet u Kragujevcu – Ekonomski fakultet
Prof. dr Darko Hinić, Univerzitet u Kragujevcu – Prirodno-matematički fakultet
Prof. dr Marko Mihić, Univerzitet u Beogradu – Fakultet organizacionih nauka
Prof. dr Boban Melović, Univerzitet Crne Gore – Ekonomski fakultet
Prof. dr Saša Petković, Univerzitet u Banjoj Luci – Ekonomski fakultet
Doc. dr Amila Pilav-Velić, Univerzitet u Sarajevu – Ekonomski fakultet
Doc. dr Ana Aleksić, Univerzitet u Zagrebu – Ekonomski fakultet
Doc. dr Domagoj Hruška, Univerzitet u Zagrebu – Ekonomski fakultet

Za izdavača

Prof. dr Miladin Kostić, rektor

Izdavački savet

Prof. dr Dragan Bogdanović, DUNP
Prof. dr Nada Vignjević Đorđević, DUNP
Prof. dr Emir Ćorović, DUNP
Doc. dr Aleksandra Popin, DUNP
Doc. dr Đerđi Erdeš Kavečan, DUNP
Doc. dr Enes Ćorović, DUNP
Doc. dr Miloš Petrović, DUNP
Doc. dr Mirjana Beara, DUNP
Doc. dr Senad Ganić, DUNP
Doc. dr Samir Manić, DUNP
Dr Ahmedin Lekpek, DUNP
Dr Alma Dobardžić, DUNP
Dr Milena Belić, DUNP
Dr Semir Vehapi, DUNP
Dr Zenaida Šabotić, DUNP

Sekretar Uredništva
Doc. dr Ernad Kahrović

Lektura
Doc. dr Azra Mušović
Doc. dr Dragana Novakov
Doc. dr Jelena Grubor Hinić
Doc. dr Olivera Žižović

Štamparija
SVEN, Niš
Tiraž – 25 primeraka

ČASOPIS IZLAZI DVA PUTA GODIŠNJE – u aprilu i oktobru

Izdavač:
DRŽAVNI UNIVERZITET U NOVOM PAZARU
Vuka Karadžića bb, Novi Pazar
Tel: 020/317-752
www.np.ac.rs

ISSN: 2619-998X

eISSN:2620-0074

UDC 3

COBISS.SR-ID 260649484

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
3

NAUČNE publikacije Državnog univerziteta u Novom Pazaru.

Serija B, Društvene & humanističke nauke

/ glavni i odgovorni urednik Milica Vujičić.

- Vol. 3, br. 1 (2020) - . - Novi Pazar, Vuka Karadžića bb,

Državni univerzitet u Novom Pazaru, 2020 - (Niš : Sven). - 28 cm

Polugodišnje.

ISSN 2619-998X = Naučne publikacije Državnog univerziteta u Novom Pazaru.

Serija B, Društvene & humanističke nauke

COBISS.SR-ID 260649484

**SCIENTIFIC PUBLICATIONS OF THE
STATE UNIVERSITY OF NOVI PAZAR**

Series B: Social sciences and humanities

2020 | Volume 3 | Issue 1

About Journal

The State University of Novi Pazar publishes the journal entitled *Scientific publications of the State University of Novi Pazar, Series B: Social sciences & humanities*.

The Journal's mission statement is to provide opportunities for academics, problem-solvers and decision-makers in the field of social sciences and humanities to make their scholarly and professional papers accessible to a wider scientific community, to enable their exchange, as well as to make their own contribution to the general social improvement, through scientific and professional publications.

The primary aim of the Journal is to publish original research articles, review articles, book reviews, conference proceedings reports and professional papers within the major fields of economics, management, law, political science, sociology, philosophy, psychology and philology. Only original manuscripts that have not previously been published or are not being considered for publication elsewhere may be submitted to this Journal.

The Journal publishes two issues per year (April and October) in Serbian and/or English. The deadline for the submission of papers for the April issue is 15 February, i.e. 15 August for the October issue.

All the papers submitted to be considered for publication in this Journal are subject to double-blind peer review. The Editorial Board preserves the double anonymity of the authors and referees. The Journal exclusively publishes papers accepted by both referees.

The editorial policy of the Journal entails a continuous improvement of the Journal quality. Accordingly, the main selection criteria for the papers to be published and consequently classified are as follows: their theoretical, methodological and application relevance, the degree of influence, originality and clarity. Prospective authors are obliged to submit a manuscript which complies with the Author guidelines of the *Scientific publications of the State University of Novi Pazar, Series B: Social sciences & humanities*.

**SCIENTIFIC PUBLICATIONS OF THE STATE
UNIVERSITY OF NOVI PAZAR**
Series B: Social sciences and humanities

Editor-in-chief

Milica Vujičić, PhD, professor

On behalf of the Publisher

Miladin Kostić, PhD, professor, vice-chancellor

Editors:

Miladin Kostić, PhD, professor, State University of Novi Pazar
Aleksandar Ćirić, PhD, professor, Faculty of Law, University of Niš
Miloš Kovačević, PhD, professor, Faculty of Philology and Arts, University of Kragujevac
Spasenija Čeranić, PhD, professor, Faculty of Philosophy, University of East Sarajevo
Vladan Petrov, PhD, professor, Faculty of Law, University of Belgrade
Samir Arnautović, PhD, professor, Faculty of Philosophy, University of Sarajevo
Bojan Krstić, PhD, professor, Faculty of Economics, University of Niš
Lela Ristić, PhD, associate professor, Faculty of Economics, University of Kragujevac
Darko Hinić, PhD, associate professor, Faculty of Science, University of Kragujevac
Marko Mihić, PhD, associate professor, Faculty of Organisational Sciences, University of Belgrade
Boban Melović, PhD, associate professor, Faculty of Economics, University of Montenegro
Saša Petković, PhD, associate professor, Faculty of Economics, University of Banja Luka
Amila Pilav-Velić, PhD, assistant professor, Faculty of Economics, University of Sarajevo
Ana Aleksić, PhD, assistant professor, Faculty of Economics, University of Zagreb
Domagoj Hruška, PhD, assistant professor, Faculty of Economics, University of Zagreb

Editorial board:

Dragan Bogdanović, PhD, associate professor, SUNP
Nada Vignjević Đorđević, PhD, associate professor, SUNP
Emir Ćorović, PhD, associate professor, SUNP
Aleksandra Popin, PhD, assistant professor, SUNP
Derdi Erdeš Kavečan, PhD, assistant professor, SUNP
Enes Ćorović, PhD, assistant professor, SUNP
Miloš Petrović, PhD, assistant professor, SUNP
Mirjana Beara, PhD, assistant professor, SUNP
Senad Ganić, PhD, assistant professor, SUNP
Samir Manić, PhD, assistant professor, SUNP
Ahmedin Lekpek, PhD, SUNP
Alma Dobardžić, PhD, SUNP
Milena Belić, PhD, SUNP
Semir Vehapić, PhD, SUNP
Zenaida Šabotić, PhD, SUNP

Editorial assistant

Ernad Kahrović, PhD, assistant professor

Proofread by

Azra Mušović, PhD, assistant professor
Dragana Novakov, PhD, assistant professor
Jelena Grubor Hinić, PhD, assistant professor
Olivera Žižović, PhD, assistant professor

Print

SVEN, Niš
Circulation – 25 copies

Štampanje

SVEN, Niš
Tiraž – 25 primeraka

FREQUENCY: BI-ANNUALLY – April, October

Publisher:

STATE UNIVERSITY OF NOVI PAZAR
Vuka Karadžića bb, Novi Pazar
Tel: 020/317-752
www.np.ac.rs

ISSN: 2619-998X

eISSN:2620-0074

UDC 3

COBISS.SR-ID 260649484

CIP - Cataloguing in publication
National Library of Serbia, Belgrade

3

**SCIENTIFIC PUBLICATIONS OF THE STATE UNIVERSITY OF
NOVI PAZAR.**

Series B: Social sciences & humanities

/ Editor-in-chief Milica Vujičić, PhD, professor.

- Vol. 3, issue 1 (2020) - . - Novi Pazar, Vuka Karadžića bb,

State University of Novi Pazar, 2020 - (Niš : Sven) . - 28 cm

Bi-annually.

ISSN 2619-998X = Scientific publications of the State University of Novi Pazar.

Series B: Social sciences & humanities

COBISS.SR-ID 260649484

NAUČNE PUBLIKACIJE DRŽAVNOG
UNIVERZITETA U NOVOM PAZARU
Serija B: Društvene & humanističke nauke

SADRŽAJ

2020 | Volumen 3 | Broj 1

April 2020.

UVODNIK 1-3

Milica Vujičić

PREGLEDNI ČLANCI

SAMOFINANCIRANJE KAO KLJUČAN ČIMBENIK
FINANCIJSKE ODRŽIVOSTI NEPROFITNIH ORGANIZACIJA 4-16

Lorena Dadić

PRILOG PROUČAVANJU ORGANIZACIONOG PONAŠANJA –
INDIVIDUALNI, GRUPNI I ORGANIZACIONI NIVO 17-32

Ernad Kahrović

PAMETNA SELA U FUNKCIJI DEMOGRAFSKE OBNOVE
RURALNIH PODRUČJA 33-45

Lela Ristić | Nikola Bošković

VREDNOVANJE MARKE KAO NEMATERIJALNE AKTIVE
PREDUZEĆA 46-57

Milica Jovanović | Tamara Rađenović | Bojan Petrović

PRANJE NOVCA KAO SAVREMENI FENOMEN – POJAM,
FAZE I SPREČAVANJE 58-70

Nemanja Budimir

PRIKAZI

BOOK REVIEW: ISTRIAN-VENETIAN LINGUISTIC ATLAS OF
NORTHWEST ISTRIA 1, 2019, Suzana Todorović 71-74

Tjaša Jakob

UVODNIK

Uredništvo Časopisa sa zadovoljstvom obaveštava akademsku javnost da je 2019. godine Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja rangiralo časopis *Naučne publikacije Državnog univerziteta u Novom Pazaru, Serija B: Društvene & humanističke nauke* u kategoriju Domaći novopokrenuti naučni časopis. Zadovoljstvo je veće, s obzirom na to da su u ovom broju, nakon dvostruko anonimnog recenziranja i revizije rukopisâ, publikovani radovi autora iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, zatim radovi kolega sa Univerziteta u Nišu, Univerziteta u Kragujevcu, i Državnog univerziteta u Novom Pazaru. Broj 1, Volumen 3, Godište (2020) sadrži pet preglednih članaka i prikaz knjige.

Lorena Dadić ističe da sredstva iz državnog budžeta predstavljaju najnestabilnije izvore prihoda neprofitnih organizacija. Kako bi se smanjila zavisnost od budžeta, autor dalje ističe neophodnost okretanja alternativnim izvorima finansiranja, preduzimajući odgovarajuće samofinansirajuće aktivnosti. Neprofitnim organizacijama na raspolaganju je čitav niz samofinansirajućih aktivnosti, posebno onim organizacijama koje deluju u turističkim destinacijama i koje mogu ciljeve vlastitog delovanja povezati sa ciljevima turizma i na taj način povećati udeo sopstveno ostvarenih sredstava. Kako bi se utvrdilo da li su neprofitne organizacije prepoznale važnost samofinansiranja i u kojoj meri se takve aktivnosti realizuju, sprovedeno je primarno istraživanje putem strukturiranog anketnog upitnika na uzorku od 153 udruženja koja deluju u turistički najrazvijenijim destinacijama Republike Hrvatske.

Osnovni cilj rada *Ernada Kahrovića* jeste da ukaže na ulogu i značaj organizacionog ponašanja kao primenjene bihevioralne discipline u poslovanju savremenih preduzeća. U radu je istaknuto mesto organizacionog ponašanja u sistemu disciplina poslovne ekonomije, njegovi koreni, kao i povezanost sa drugim bihevioralnim i nesrodnim disciplinama. Koristeći sve učestaliju praksu ocenjivanja uticaja realizovanih istraživanja korišćenjem softverskog programa *Harzing's Publish or Perish (2013)*, identifikovano je dvadeset najcitiranijih knjiga i autorâ iz oblasti organizacionog ponašanja. Komparativnom analizom utvrđenih publikacija, autor je definisao *modifikovani model organizacionog ponašanja* koji uključuje tri nivoa analize, veliki broj nezavisnih varijabli, koje utiču na ponašanje zaposlenih na pojedinim nivoima, kao i zavisnih varijabli, koje se javljaju kao individualne, grupne i organizacione.

Rad *Lele Ristić i Nikole Boškovića* ima za cilj da ukaže na značaj koncepta *pametnih sela* u savremenim uslovima razvoja, baziranim na znanju i novim tehnologijama. *Pametnim selima* se smatraju ruralne zajednice koje baziraju razvoj na sopstvenim snagama i resursima, ali i novim mogućnostima, pri čemu se tradicionalni i novi elementi razvoja proširuju korišćenjem informaciono-komunikacionih tehnologija, inovacija i znanja, da bi se ostvarili benefiti za lokalno stanovništvo. Autori ističu da primena ovog koncepta podrazumeva: korišćenje savremenih tehnologija, e-upravu, dobru infrastrukturu, efikasan javni prevoz, bezbednost hrane, ekološki i socio-ekonomski razvoj, brigu o zdravlju, razvoj pojedinca i zajednice, savremenu edukaciju, razvoj lokalnog biznisa, savremeno upravljenje otpadom, vodama, šumama i zemljištem, proizvodnju i korišćenje obnovljive energije, energetske efikasnost i jačanje kapaciteta za ruralni razvoj.

Milica Jovanović, Tamara Rađenović i Bojan Petrović ističu da je marka važna nematerijalna imovina savremenog preduzeća koja predstavlja segment relacionog intelektualnog kapitala preduzeća, ali i utiče na finansijske performanse. Osim što utiče na vrednost preduzeća, vrednost marke određuje i budući rast i razvoj preduzeća. Zbog toga, postoje različiti subjekti koji su zainteresovani za utvrđivanje vrednosti marke, pre svega menadžment i eksterni stejkholderi preduzeća. Autori ističu postojanje dve grupe metoda za vrednovanje marke: metode utvrđivanja finansijske vrednosti i metode koje vrednovanje baziraju na ponašanju potrošača. Prva grupa metoda obuhvata prinosnu, tržišnu i troškovnu metodu, dok druga grupa uključuje direktne i indirektne metode tj. pristupe. Cilj rada je da ukaže na važnost utvrđivanja vrednosti marke za savremena preduzeća, imajući u vidu da uspešna preduzeća imaju izraženu razliku između tržišne i knjigovodstvene vrednosti. Takođe, ukazuje se na ključne metode i pristupe u vrednovanju marke kao važne determinante ukupnog intelektualnog kapitala preduzeća.

Nemanja Budimir istražuje pranje novca, koje predstavlja globalni problem XXI veka. Kao oblik privrednog kriminala proces pranja novca zastupljen je kako u nacionalnim, tako i u međunarodnim razmerama. Problem istraživanja ovog rada jeste proces pranja novca, njegove faze, ali i sprečavanje pranja novca. Rad ima za cilj da objasni pojam pranja novca i njegove karakteristike, ali isto tako i da predstavi na koje načine se može sprečiti proces pranja novca. Autor ističe da bi sve zemlje trebalo da idu ispred "perača" novca tačnije, trebalo bi da idu ispred njih u osmišljavanju i propisivanju metoda i načina borbe, ali isto tako trebalo bi da ne dozvole da kriminalci koriste korumpiran i neuređen institucionalni okvir i da pomoću pranja novca steknu unosne prihode. Što se tiče prevencije i zaštite od ovog fenomena, kao glavni cilj izdvaja se otkrivanje počinilaca, ali isto tako i efikasnija zaštita same države od ovog mehanizma, a upravo to je veoma značajno za samu bezbednost zemlje, nacionalne privrede, ali i međunarodne tokove.

Tjaša Jakop, dijalektolog u Institutu za slovenski jezik Frana Ramovša (ZRC SAZU, Ljubljana), prikazala je monografiju *Istarskobeneški jezikovni atlas slovenske Istre* (2019), Suzane Todorović, istakavši veliki značaj ovoga grandioznog dela. Monografija je namenjena lingvistima, posebno stručnjacima za italijansku dijalektologiju, ali ponajpre onima koji se bave proučavanjem mletačkoga (venecijanskoga) dijalekta. No, kako se ovo delo bavi idiomom (idiomima) područja koje je imalo izrazito dinamičnu istoriju etničkih, društvenih i jezičkih odnosa, ono će biti podjednako zanimljivo i važno dijalektolozima i istoričarima slovenskih jezika, kao i lingvistima koji se bave jezičkim pitanjima hrvatskoga dela Istre. Istovremeno, budući da predstavlja i proučava jezičku građu s izrazito dvojezičnoga (bilingvalnoga) područja (u prošlosti su priobalni gradovi i gradići govorili istromletački, ali su naselja u neposrednom zaleđu govorila slovenački, pa su jezički kontakti i jezičke interferencije bili neizbežni), ova monografija pruža mnogo činjenica kojima se bavi teorija jezičkih kontakata i sociolingvistika, te nesumnjivo predstavlja događaj u filologiji.

U ime Uredništva časopisa želim da zahvalim, pre svega, autorima priloga objavljenih u ovom broju, recenzentima, kao i lektorima na uloženom trudu, stručnim sugestijama, komentarima i uputstvima autorima rukopisa.

Glavni i odgovorni urednik

Milica Vujičić

Milica Vujičić, redovni profesor na Državnom univerzitetu u Novom Pazaru, doktorirala iz oblasti kvantitativne analize istraživanja tržišta prehrambenih proizvoda na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Ključna oblast njenog naučnog interesovanja – upravljanje ruralnim razvojem.